Antti Suhonen LAUSUNTO 17.3.2022

Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) N:o 575/2013 muuttamisesta, direktiiviksi direktiivien 2013/36/EU ja 2014/59/EU muuttamisesta ja asetukseksi asetuksen (EU) N:o 575/2013 ja direktiivin 2014/59/EU muuttamisesta (Basel III - standardien täytäntöönpano)

Totean yhteenvetona, että Valtioneuvoston täsmentämä Suomen kanta on hyvin perusteltu. On erityisen myönteistä, että kannassa tuodaan selvästi esiin valtioriskien ongelmallinen kohtelu pankkien vakavaraisuuslaskennassa. Valtioiden ja pankkien välinen kohtalonyhteys muodostaa yhden merkittävimmistä systeemisistä riskeistä EU:n pankkisektorilla ja taloudessa.

Toistan aiemmassa asiaa koskevassa lausunnossani (7.12.2021) esittämäni arvion, että Komission esitys on kokonaisuudessaan pankkien pääomavaatimuksia kiristävä. Tähän liittyen teen seuraavat huomiot viitaten muistioon sekä Finanssivalvonnan 15.12.2021 päivättyyn lausuntoon.

Ensinnäkin, lausunnossa todetaan että ehdotuksen vaikutukset ovat erilaisia sisäisiä riskimalleja ja standardimallia käyttävissä pankeissa. Samassa lausunnossa esitettyjen lukujen perusteella suomalaispankkien yhteenlasketusta pääomavaatimuksesta noin 94% kohdistuu sisäisiä malleja käyttäviin pankkeihin, joten arvioitaessa ehdotuksen kokonaistaloudellisia vaikutuksia näiden (sisäistä mallia käyttävien) pankkien tilanne on selkeästi oleellisin kysymys.

Toiseksi, kuten Finanssivalvonnan lausunnossa todetaan, pankkirahoituksen saatavuuteen ja hintaan vaikuttavat useat muut tekijät pääomavaatimusten ohella. Samalla on kuitenkin huomattava, että lausunnossa esitetyn Suomen Pankin korkomarginaaleja kuvaavan tilastoaineiston pohjalta ei nähdäkseni voida vetää sitä johtopäätöstä, että pääomavaatimukset eivät olisi viimeisen kymmenen vuoden aikana erityisemmin vaikuttaneet pankkien korkomarginaaleihin yritysrahoituksessa. Yritysten luottoriskimarginaalit Euroopassa ovat laskeneet tämän ajanjakson jälkipuoliskolla johtuen mm. matalasta korkotasosta, vahvasta sijoittajakysynnästä sekä Euroopan Keskuspankin arvopaperien osto-ohjelmista. Allaolevassa kuvassa 1 esitetään eurooppalaisten suuryritysten keskimääräistä luottoriskimarginaalia mittaavan iTraxx Main-indeksin kehitys vuodesta 2011 lokakuun loppuun 2021, sekä tämän marginaalin keskiarvo vuosina 2011-2015 ja 2016-10/2021. Kuvassa 2 esitetään samat laskelmat Suomen Pankin raportoimista pankkien myöntämien uusien yrityslainojen laskennallisista keskimarginaaleista. Suomalaisten pankkien yrityslainamarginaalit ovat tällä ajanjaksolla laskeneet selvästi vähemmän (0,07%) kuin pankkien ulkopuolisen yritysrahoituksen hinta Euroopassa (0,50%). Aineiston perusteella ei toki voida osoittaa että pankki- ja markkinapohjaisen rahoituksen suhteellisen hintaeron leventyminen olisi suoraa seurausta lisääntyneestä sääntelystä. Toisaalta aineisto ei myöskään tue ajatusta siitä, että sääntelyllä ei olisi voinut olla pankkirahoituksen hintaa suhteellisesti korottavaa vaikutusta.

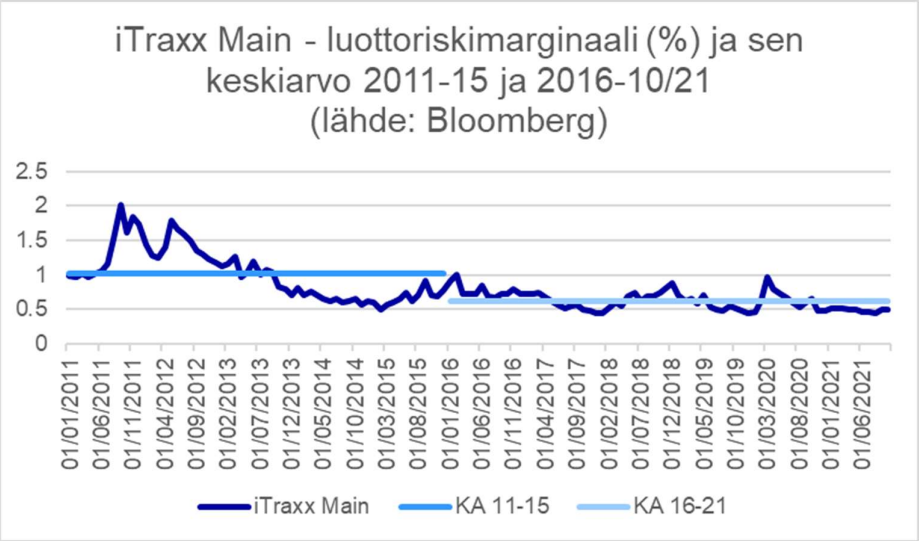

Kuva 1.

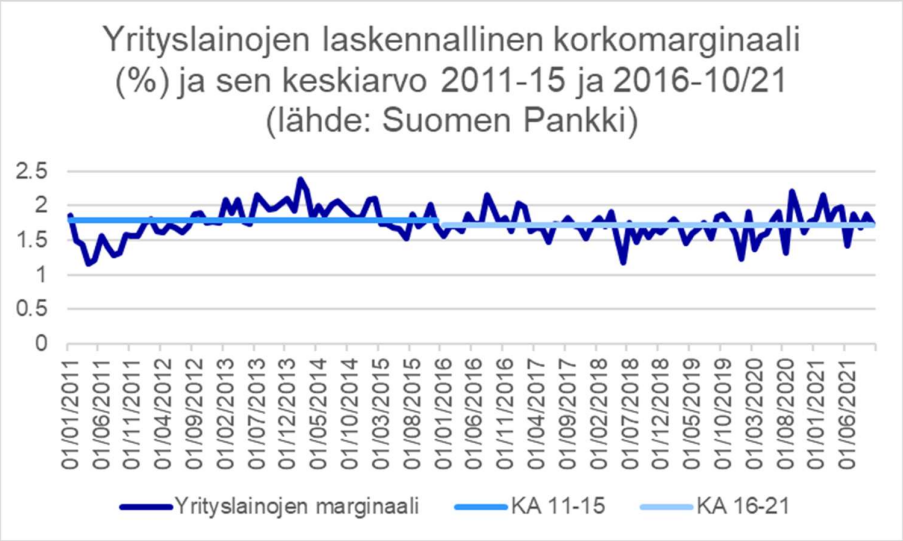

Kuva 2.

Kolmanneksi, tämän tarkastelun ulkopuolelle jää kysymys siitä, missä määrin pankkirahoituksen saatavuus on kiristynyt sääntelyn johdosta. Toisin sanoen, myönnettyjen luottojen hinnoittelu ei kerro, kuinka paljon anottuja luottoja on jäänyt pankeilta myöntämättä (ja mahdollisesti rahoitettu pankkisektorin ulkopuolella) lisääntyneistä sääntelyvaatimuksista johtuen.